

บทที่ 2

วรรณกรรมและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การสำรวจครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการศึกษาต่อของนักศึกษาในระดับ ปวช. วิทยาลัยการอาชีพพานทอง จังหวัดชลบุรี ตามลำดับดังต่อไปนี้

1. ประวัติวิทยาลัยการอาชีพพานทอง
2. นโยบายของวิทยาลัยการอาชีพพานทอง
3. วัตถุประสงค์ของวิทยาลัยการอาชีพพานทอง
4. จุดมุ่งหมายของวิทยาลัยการอาชีพพานทอง
5. เป้าหมายของวิทยาลัยการอาชีพพานทอง
6. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยฯ
7. ทฤษฎีอุปสงค์การศึกษา
8. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการและการศึกษาต่อ
9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ประวัติวิทยาลัยการอาชีพพานทอง

วิทยาลัยการอาชีพพานทอง ประกาศจัดตั้งเมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2540 บนเนื้อที่ 64 ไร่ ตั้งอยู่เลขที่ 37 หมู่ 3 ต. บ้านเก่า อ. พานทอง จ. ชลบุรี โดยความร่วมมือและสนับสนุนและอุปการะคุณจากหลายฝ่าย อาทิเช่น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดชลบุรี เจ้าอาวาสวัดบ้านเก่า ประธานชมรมกำนันผู้ใหญ่บ้านอำเภอพานทอง และประชาชนชาวอำเภอพานทอง

ปัจจุบันวิทยาลัยฯ จัดการเรียนการสอนในหลายรูปแบบเพื่อสนองความต้องการของท้องถิ่น ทั้งในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ปวช. (ปกติ) ปวช. (สะสมหน่วยกิต), ปวช. (ทวิภาคี) และหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น ขณะนี้กำลังดำเนินการสอนในระดับอนุปริญญา (ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ปวส.) 3 สาขาวิชา คือ สาขาวิชาช่างยนต์ สาขาวิชาการบัญชี และสาขาวิชาช่างไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ และระดับปริญญาตรีในสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออก 2

ประเภทวิชาที่ทำการสอนประกอบด้วย ช่างอุตสาหกรรมและแผนกพัฒนยกรรม รวม 3 คณะวิชา คือ คณะวิชาช่างยนต์ คณะวิชาบริหารธุรกิจ และคณะวิชาช่างไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์

วัตถุประสงค์ของวิทยาลัยฯ คือ การจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ให้สอดคล้องกับความต้องการของบุคคล สถานประกอบการ ชุมชน และองค์กรทั้งภาครัฐและภาคเอกชน

2. นโยบายของวิทยาลัยการอาชีพพานทอง

1. มุ่งจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยปี พ.ศ. 2540 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ, พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545
2. ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรรวมทั้งนักเรียน - นักศึกษา ได้พัฒนาตนเองและเรียนรู้ด้วยตนเองให้ครบองค์รวมอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ทั้งการเรียนรู้ ทักษะแห่งการดำเนินชีวิต และสิ่งแวดล้อม
3. มุ่งเน้นคุณภาพนักเรียน - นักศึกษา ให้มีศักยภาพทั้งทางด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านสุขภาพอนามัยและทางด้านเจตคติ รวมทั้งการพัฒนาระดับปัญญาทางอารมณ์ ให้มีความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์ (EMOTION QUOTIENT : EQ)
4. ปลูกฝังให้นักเรียน - นักศึกษา เกิดการพัฒนาในด้านสติปัญญาทางศีลธรรม (MORAL QUOTIENT : MQ) เพื่อให้สามารถพัฒนาพฤติกรรม พัฒนาจิตใจ และพัฒนาทางปัญญาได้อย่างยั่งยืน
5. ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีความคิดริเริ่ม จัดทำสิ่งประดิษฐ์คนรุ่นใหม่ โครงการวิชาชีพ และวิทยาศาสตร์
6. มุ่งเน้นให้นักเรียน - นักศึกษา พัฒนาและฝึกฝีมือด้วยการสร้างงานในสถานศึกษา และหารายได้ในระหว่างเรียน
7. ส่งเสริมและสนับสนุนบทบาทและกิจกรรมเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยรวมทั้งบริหารวิทยาลัยฯ ด้วยวิถีทางของประชาธิปไตย มุ่งสู่การกระจายอำนาจถึงผู้ปฏิบัติงานทุกระดับ
8. เพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนด้วยการแสวงหาความร่วมมือกับชุมชนและสถานประกอบการ องค์กรภาครัฐและภาคเอกชน
9. พัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ ชุมชน และตลาดแรงงาน
10. พัฒนาด้านการประชาสัมพันธ์เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องในบทบาท และพันธกิจของวิทยาลัยฯ แก่ชุมชน องค์กรภาครัฐ

3. วัตถุประสงค์ของวิทยาลัยการอาชีพพานทอง

1. จัดการเรียนการสอนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ(ปวช.) และประกาศนียบัตร วิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมภาคตะวันออก
2. จัดการเรียนการสอนวิชาชีพพื้นฐานอาชีพให้การศึกษาขั้นพื้นฐานร่วมกับสถานประกอบการ ชุมชน องค์กรส่วนท้องถิ่น
3. จัดฝึกอบรมพัฒนาอาชีพวิชาชีพระยะสั้นตามสาขางาน สาขาวิชาต่าง ๆ ตามความต้องการของ ประชาชนและตลาดแรงงาน

4. จุดมุ่งหมายของวิทยาลัยการอาชีพพานทอง

1. มุ่งสร้างคนให้เกิดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบทุกด้าน
2. มุ่งสร้างองค์การและสังคมให้เกิดการเรียนรู้
3. มุ่งสร้างคนให้มีความสามารถและมีคุณลักษณะพื้นฐาน
4. เป็นผู้มีสุขภาพพลานามัยที่ดี ทั้งร่างกายและจิตใจ
5. เป็นผู้มีความสามารถในการคิด
6. เป็นผู้ใฝ่รู้และแสวงหาความรู้
7. เป็นผู้มีความสามารถในทางวิชาการ และทางวิชาชีพ
8. เป็นผู้มีควมรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ไม่เห็นแก่ตัว เสียสละ และ อุดมทุน ร่วมกับผู้อื่นได้
9. มีความเป็นประชาธิปไตย
10. มีความรัก ประพฤติดี ปฏิบัติชอบต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และวัฒนธรรมไทย

5. เป้าหมายของวิทยาลัยการอาชีพพานทอง

1. เป้าหมายด้านอาคาร สถานที่ วัสดุและอุปกรณ์

- 1.1 เร่งรัด จัดอาคารเรียน อาคารปฏิบัติการ และอาคารโรงฝึกงานให้เหมาะสมกับ ลักษณะวิชาพื้นฐาน วิชาชีพเฉพาะ กิจกรรมเสริมหลักสูตร
- 1.2 จัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมในวิทยาลัย ให้มีความร่มรื่น สดชื่น สวยงาม เป็นระเบียบเรียบร้อยที่ก่อให้เกิดบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ที่ดี มีความสุข
- 1.3 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบสาธารณูปโภคภายในวิทยาลัยให้เพียงพอ เหมาะสมเป็นประโยชน์และเอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน
- 1.4 จัดหาสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนที่ทันสมัย เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ อย่างเพียงพอและต่อเนื่อง

- 1.5 พัฒนาห้องสมุดให้ได้มาตรฐานและเป็นศูนย์กลางแห่งการศึกษา คำนึงว่า
- 1.6 เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ของชุมชน รวมทั้งเป็นศูนย์พัฒนาวิชาชีพและบริหารงานวิชาการแก่สถานประกอบการ

2. เป้าหมายด้านบุคลากร

- 2.1 เพิ่มศักยภาพการทำงานของบุคลากร เน้นพัฒนาในด้านวิสัยทัศน์ เทคนิควิธีการและทักษะในการใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาตนเองและพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง
- 2.2 ส่งเสริมสวัสดิการและประโยชน์เกื้อกูลของบุคลากรเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต สร้างขวัญและกำลังใจ สร้างความมั่นคงในอาชีพและการดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข
- 2.3 ส่งเสริมและแสวงหาความร่วมมือกับองค์กรเอกชน และสถานประกอบการ ในการฝึกอบรมภาคปฏิบัติ เสริมทักษะที่เป็นประสบการณ์ตรง

3. เป้าหมายด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน

- 3.1 พัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน โดยให้ชุมชน องค์กรภาครัฐ องค์กรภาคเอกชน สถานประกอบการเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วม
- 3.2 สนับสนุน ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
- 3.3 ส่งเสริมการเรียนการสอนด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาต่างประเทศ
- 3.4 สนับสนุนการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ
- 3.5 ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนแก่ผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา

4. เป้าหมายด้านการบริหารและจัดการ

- 4.1 ปรับปรุงพัฒนาระบบบริหารจัดการตามสายการบังคับบัญชาทั้ง 4 ฝ่าย (ฝ่ายส่งเสริมการศึกษา ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายกิจการนักเรียน นักศึกษา ฝ่ายวางแผนและพัฒนา)
- 4.2 ให้ชุมชน องค์กรวิชาชีพ องค์กรภาคเอกชนและภาครัฐมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษา ประเมินคุณภาพการศึกษาและประชาสัมพันธ์ของวิทยาลัย
- 4.3 ส่งเสริมการวางแผน การจัดเก็บข้อมูล การประเมินผลภายในวิทยาลัยและการติดตามรายงานผลอย่างต่อเนื่อง

6. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยฯ

1. เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ ในด้านวิชาชีพทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ
 - มีความรู้พื้นฐานวิชาชีพเป็นอย่างดี
 - ทักษะฝีมือช่าง ช่างเทคนิค และนักวิชาชีพตามสาขาวิชา
2. เป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม สามารถดำรงตนอยู่ในทุกสังคมที่ดีได้อย่างเต็มภาคภูมิ
 - มีความรับผิดชอบรอบคอบ - มีความกระตือรือร้น รวดเร็ว
 - มีความอดทน สู้งาน - มีความซื่อสัตย์ จริงจังจริงจัง
3. เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบัน ได้แก่
 - 3.1 มีความรู้พื้นฐานด้านภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศอื่น ๆ
 - 3.2 มีความรู้พื้นฐานด้านคอมพิวเตอร์ (Computer)
 - 3.3 มีความรัก ความสนใจ วัฒนธรรมไทย ศิลปและวรรณกรรม
 - 3.4 มีความสามารถด้านกีฬา สุขอนามัย รักการออกกำลังกาย
 - 3.5 มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี รู้กาลเทศะ กาลภาษา กาลแห่งตน
 - 3.6 รู้จักสิ่งแวดล้อม พัฒนาทักษะชีวิตที่ดั่งาม
 - 3.7 ขับขี่รถจักรยานยนต์ และรถยนต์ได้อย่างปลอดภัย รักษาวินัยจราจร
4. เป็นผู้มีความสามารถในการบริหารจัดการกับตนเอง บุคคลอื่น และสิ่งแวดล้อมเพื่อมุ่งสู่การประกอบอาชีพอย่างมั่นคงและยั่งยืน
5. เป็นผู้มีความรัก ความสามัคคีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ นิยมการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย โดยมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

7. ทฤษฎีอุปสงค์การศึกษา

ความหมายของอุปสงค์ของการศึกษา หมายถึง ความต้องการของผู้เรียนที่จะพัฒนาคุณภาพของตนเองตามเป้าหมายที่วางไว้ หรือความต้องการของสังคมที่จะพัฒนาคุณภาพของประชาชนตามเป้าหมายที่วางไว้ (ธำรง อุดมไพจิตรกุล, 2543, หน้า 2)

ธำรง อุดมไพจิตรกุล (2543, หน้า 2-3) ได้กล่าวถึงทฤษฎีอุปสงค์ของการศึกษาไว้ว่า เมื่ออุปสงค์ของการศึกษาเป็นความต้องการของบุคคล หรือสังคมที่หวังจะเรียนในสถานศึกษา เพื่อให้มีความรู้ในวิชาการด้านต่าง ๆ เพื่อประกอบอาชีพ และเพื่อเป็นที่ยอมรับนับถือของบุคคลอื่น และสังคมทั่วไป นี่คือนิสัยใจหรือปัจจัยหลักที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์ของการศึกษา แต่สิ่งจูงใจ

อีกประการคือ ความอยากรู้ (Curiosity) ก็ไปศึกษา หรือเรียนเพื่อสนองความอยากรู้ ไม่ได้หวังจะนำไปใช้ประโยชน์อะไร เพราะฉะนั้น อุปสงค์ของการศึกษาจึงแบ่งได้เป็น 2 ส่วนคือ

1. อุปสงค์ของการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน การศึกษาจึงเป็นการลงทุน (Investment) เพื่อผลิตประชากรที่เรียกว่า ทุมนมนุษย์ (Human Capital) เป็นองค์ประสงค์ต่อเนื่อง
2. อุปสงค์ของการศึกษาเพื่อตอบสนองความอยากรู้ของผู้เรียน การศึกษาจึงเป็นการบริโภค (Consumption) เพื่อตอบสนองความอยาก การศึกษาจึงเหมือนกับสินค้าเพื่อการบริโภค (Consumption Goods) เป็นอุปสงค์ปกติ คือ อยากรู้ ได้เรียน และทำให้รู้ ความอยากก็หมดไป เหมือนอยากดื่มน้ำได้ดื่มน้ำความอยากก็หมดไป

อัมพร วิจิตรพันธ์ และอัญชลี ค้อคงคา (2525, หน้า 34-37) อ้างอิงจาก สมชาย เทพยศ (2543, หน้า 7) ได้กล่าวว่าอุปสงค์สำหรับสินค้าทางการศึกษาเกิดจากสาเหตุหลายประการ ประการแรก ความต้องการศึกษาในสิ่งที่ตนสนใจใคร่รู้ หรือยังหาคำตอบไม่ได้ ถ้าบุคคลมีความสนใจหรือใฝ่หาคำตอบในสิ่งที่ตนยังมีปัญหาอยู่ เขาก็จะพยายามศึกษาค้นคว้าในเรื่องเหล่านั้น โดยจะศึกษาค้นคว้าเอง หรือเข้าศึกษาในสถาบันที่เปิดสอนโดยตรงก็ได้ แม้จะเสียเวลาและค่าใช้จ่ายมาก เช่น นายแพทย์บางคนยอมเสียเวลาเข้าไปนั่งเรียนวิชากฎหมาย เพื่อให้เข้าใจกระบวนการรักษาความเป็นธรรมของเจ้าหน้าที่ และวิธีทำนิติกรรมต่าง ๆ เป็น

ประการที่สอง ความต้องการมีส่วนร่วม (Participation) ในกิจกรรมทางสังคม ซึ่งอาจอยู่ในรูปใดรูปหนึ่ง เช่น การอาสาพัฒนาชนบท การสอนหนังสือแก่เด็กกำพร้าหรือเด็กยากจน การแสดงดนตรีการกีฬา การอภิปราย การละคร ฯลฯ การมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมเหล่านี้ทำให้บุคคลรู้สึกเป็นเกียรติและภาคภูมิใจ เพราะได้ชื่อว่าเป็นผู้มีความสามารถและมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม

ประการที่สาม การได้รับแรงจูงใจและผลักดันจากพ่อแม่ ครู ผู้ปกครอง ญาติพี่น้อง และเพื่อนฝูง เช่น พ่อแม่ต้องการให้เรียนแพทย์ เพื่อนร่วมชั้นชักชวนให้เรียนตำรวจ ครูแนะนำให้เรียนช่างยนต์

ประการที่สี่ การศึกษาตามประเพณี (Tradition) เช่น เด็กไทยจะต้องบวชเรียนวิชาธรรมะ เมื่ออายุครบ 20 ปีขึ้นไป ดังนั้น เมื่อเด็กอายุครบตามเกณฑ์ดังกล่าว ความประสงค์ที่จะบวชเพื่อศึกษาเล่าเรียนธรรมะก็จะมากขึ้น เป็นต้น

ประการที่ห้า ฐานะทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง บิดามารดาหรือผู้ปกครองที่มีฐานะมั่นคง มีรายได้สูงจะทำให้เด็กได้รับการศึกษาที่สูงขึ้นด้วย ซึ่งแตกต่างจากเด็กที่ผู้ปกครองมีฐานะยากจน การจะได้รับการศึกษาสูงขึ้นย่อมมีน้อยมาก

ประการที่หก รายได้หรือผลตอบแทนที่คาดหวังว่าจะได้รับในอนาคต ตามปกติบุคคลที่ได้รับการศึกษาสูงขึ้น ระดับรายได้หรือผลตอบแทนก็มักจะสูงขึ้นด้วย ดังนั้น รายได้หรือผลตอบแทนที่คาดว่าจะได้รับในอนาคตจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่ก่อให้เกิดอุปสงค์สำหรับการศึกษา

ประการที่เจ็ด ค่านิยมของสังคม (Social Value) ตามปกติบุคคลที่ได้รับการศึกษามักจะเป็นที่ยอมรับนับถือของคนทั่วไป ว่าเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และมีจริยธรรมอันดีงาม ดังนั้น ความต้องการให้ตนเป็นที่ยอมรับนับถือของสังคมจึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ก่อให้เกิดอุปสงค์สำหรับการศึกษา

ประการสุดท้าย ความกระตือรือร้น หรือความปรารถนาของบุคคลที่จะเลือกฐานะและยศถาบรรดาศักดิ์ของตนให้สูงขึ้น โดยทั่วไปเป็นที่ยอมรับกันแล้วว่า การศึกษาเป็นวิธีทางหนึ่งที่บุคคลพึงจะยกฐานะทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของตนให้สูงขึ้นได้ ดังนั้น บุคคลจึงพยายามผลักดันตนเองโดยเข้ารับการศึกษาระดับสูงขึ้นเรื่อย ๆ ความกระตือรือร้นหรือทะเยอทะยานนี้ จึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่ก่อให้เกิดอุปสงค์สำหรับการศึกษา

8. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการและการศึกษาต่อ

นักวิชาการ ได้ให้ความหมายของความต้องการไว้หลากหลายแนวคิด ดังนี้

ฮูล (Houle, 1972, p. 35) อ้างถึงใน สมชาย เทพยศ (2543, หน้า 7) ได้ให้ความหมายของความต้องการว่า เป็นเงื่อนไขหรือสภาพที่จำเป็นต้องได้รับการตอบสนองในบางสิ่ง มักจะใช้เพื่อแสดงถึงความขาดแคลนในบางสิ่งของบุคคล ความต้องการชนิดนี้ บุคคลจะแสดงออกถึงความต้องการด้วยตนเองหรืออาจเกิดจากการที่คนอื่นเห็นว่าต้องได้รับการตอบสนองในบางสิ่ง

สุรางค์ จันทร์เอม (2517, หน้า 134) ได้ให้ความหมายของความต้องการ (Need) ว่า หมายถึง สภาพขาดความสมดุลภายในร่างกายมนุษย์ ซึ่งก่อให้เกิดแรงผลักดันให้มนุษย์ต่อสู้ หรือหลีกเลี่ยงออกจากวัตถุหรือสภาพการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อให้ร่างกายเข้าสู่สภาพสมดุลดั้งเดิม

โมหัมมัด อับดุลกาเดห์ และสมจิตรา ศรีอยุธยา (2520, หน้า 3) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความต้องการคือ สิ่งซึ่งเมื่อได้มาก็ช่วยให้รู้สึกดีใจ ชื่นใจ พอใจ และอาจช่วยให้เกิดความสำเร็วจิตในชีวิต

ณรงค์ จริยวิทยานนท์ และปริยานุช จริยวิทยานนท์ (2526, หน้า 36-37) กล่าวว่า ความต้องการคือ สภาวะความต้องการของสิ่งที่จะมาบำบัดความอยากอันจะทำให้เกิดความพอใจ เช่น คนหิว ทำให้เกิดภาวะที่อยาก และความอยากจะพาไปสู่การกิน เมื่ออิ่มแล้วก็เกิดความพอใจ ภาวะความต้องการก็จะหมดไป ความต้องการเป็นสาเหตุของความไม่พอใจ คือ การที่คนเราเกิด

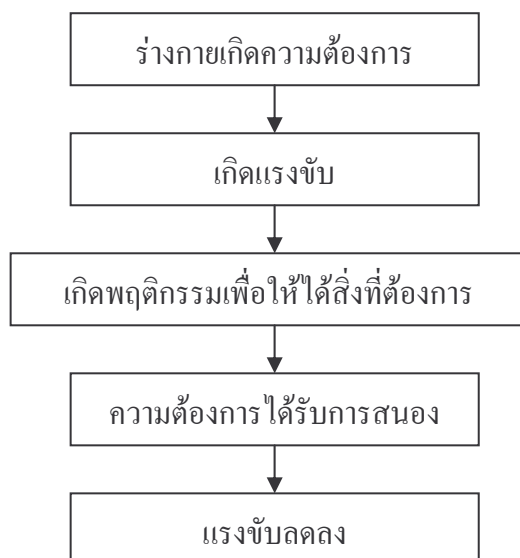
ความต้องการแต่ขาดสิ่งที่จะมาบำบัด ความต้องการจึงเกิดความไม่พอใจขึ้น แต่ถ้าได้รับสิ่งที่จะมาบำบัดความต้องการก็เกิดความพอใจ

กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์ (2524, หน้า 230) กล่าวว่า ความต้องการของมนุษย์ไม่ว่าจะเกิดภายในร่างกายหรือเกิดจากสังคม จะมีความสำคัญเท่าเทียมกัน ถ้าเกิดขึ้นพร้อม ๆ กัน จะไม่มีความต้องการใดความต้องการหนึ่งที่สำคัญไปกว่าความต้องการอื่น ดังนั้น การเลือกแสดงพฤติกรรมตอบสนองความต้องการจึงไม่แน่นอน ไม่สามารถบังคับได้ว่า อินทรีย์จะเลือกตอบสนองความต้องการใดก่อนความต้องการนี้มีถึง 20 ความต้องการคือ

1. ความต้องการที่จะยอมแพ้หรือยอมรับผิด
2. ความต้องการที่จะเอาชนะอุปสรรคทั้งปวง
3. ความต้องการที่จะทำให้ผู้อื่นรัก
4. ความต้องการเอาชนะโดยใช้ความรุนแรง การต่อสู้
5. ความต้องการเป็นอิสระ เป็นตัวของตัวเอง
6. ความต้องการที่จะฝ่าอุปสรรคโดยการสร้างความมานะพยายามขึ้น
7. ความต้องการการป้องกันตนเองจากความผิด คำวิพากษ์วิจารณ์ การตำหนิ
8. ความต้องการที่จะยอมรับนับถือให้ความช่วยเหลือแก่ผู้สูงอายุกว่า
9. ความต้องการที่จะควบคุมผู้อื่น ให้ผู้อื่นกระทำตาม
10. ความต้องการสร้างความประทับใจให้แก่ผู้อื่น ต้องการให้ผู้อื่นรับรู้เรื่องราวของตนเอง
11. ความต้องการที่จะได้รับความปลอดภัย จากสถานการณ์ที่เป็นอันตรายทั้งปวง
12. ความต้องการที่จะพ้นจากความอับอาย
13. ความต้องการที่จะให้ความเมตตา สงสาร ช่วยเหลือ ผู้ที่จะช่วยตนเองไม่ได้
14. ความต้องการที่จะจัดทุกอย่างให้เป็นระเบียบ
15. ความต้องการความสนุกสนาน
16. ความต้องการที่จะแยกตนเองออกจากความทุกข์
17. ความต้องการการดูแลเอาใจใส่
18. ความต้องการทางเพศ
19. ความต้องการที่จะมีความสุขกับสิ่งประทับใจทั้งหมด
20. ความต้องการที่จะเข้าใจสิ่งต่าง ๆ

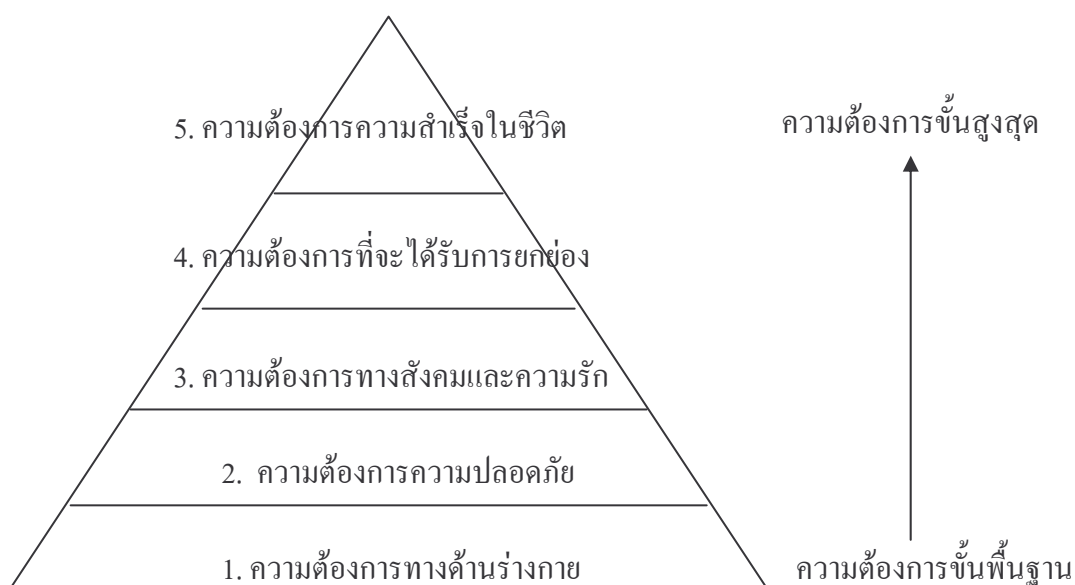
อภิรักษ์ เจริญเชื้อ (2543, หน้า 48) ได้ให้ความหมายของความต้องการว่า เป็นสิ่งที่จำเป็นต้องได้รับเพื่อการดำรงชีวิตของอินทรีย์ เมื่อร่างกายเกิดความต้องการจะทำให้เกิดแรงขับขึ้นแรงขับหรือแรงจูงใจนี้เองที่กระตุ้นหรือผลักดันให้ร่างกายทำพฤติกรรมเพื่อให้ได้สิ่งที่ต้องการ

พฤติกรรมที่กระทำจึงมีทิศทางหรือมีจุดหมายอยู่ที่สิ่งที่ต้องการ เมื่อได้สิ่งที่ต้องการแล้ว จะเกิดความพึงพอใจเมื่อสามารถสนองความต้องการได้แล้ว แรงขับก็จะลดลง เพื่อที่จะได้สนใจและเกิดการเรียนรู้ได้อย่างได้ผล เนื่องจากแรงจูงใจเกิดจากความต้องการ ดังแสดงไว้ในภาพ

ภาพประกอบ 2 แสดงกระบวนการความต้องการของมนุษย์

ทฤษฎีความต้องการลำดับขั้นของมาสโลว์ (Maslow Hierarchy of Needs) มาสโลว์ (Maslow, 1970, pp. 35-36) ได้กล่าวไว้ว่า มนุษย์ทุกคนมีความต้องการอยู่ตลอดเวลา และความต้องการของมนุษย์ไม่มีที่สิ้นสุด เมื่อมนุษย์ได้รับการตอบสนองในสิ่งใดสิ่งหนึ่งแล้ว ก็ย่อมแสวงหาความต้องการในสิ่งอื่นต่อไปอีก ความต้องการของมนุษย์จะเป็นในลักษณะจากต่ำไปหาสูงที่เรียกว่า ลำดับขั้นของความต้องการ (ierarchy of Needs) นั่นคือ เมื่อความต้องการขั้นต่ำได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการขั้นสูงก็จะตามมา ลำดับความต้องการของมาสโลว์แบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

ภาพประกอบ 3 แสดงความต้องการของมนุษย์ตามทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์

1. ความต้องการทางด้านร่างกาย (The Physiological Needs) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์เพื่อความอยู่รอดของชีวิต เช่น ความต้องการอาหาร น้ำ อากาศ ที่อยู่อาศัย การนอน และการพักผ่อน มาสโลว์ได้กำหนดตำแหน่งซึ่งความต้องการเหล่านี้ได้รับการตอบสนองไปยังระดับที่มีความจำเป็นเพื่อให้ชีวิตอยู่รอดและความต้องการอื่นจะกระตุ้นบุคคลต่อไป
2. ความต้องการความมั่นคงหรือความปลอดภัย (The Safety Needs) เป็นความต้องการที่เกี่ยวกับการป้องกันเพื่อให้เกิดความปลอดภัยจากอันตรายที่จะเกิดขึ้นแก่ร่างกาย หรือให้ปลอดภัยจากการถูกข่มขู่บังคับ ความกลัวต่อการสูญเสียงาน ทรัพย์สิน อาหาร หรือที่อยู่อาศัย และมีความมั่นคงในชีวิต
3. ความต้องการการยอมรับทางสังคมและความรัก (The Belongingness and Love Needs) เป็นความต้องการการยอมรับจากผู้อื่น มีความต้องการเพื่อนและมีความรู้สึกที่ตนเองเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มทางสังคม
4. ความต้องการการยกย่อง (Esteem needs) ตามทฤษฎีมาสโลว์ เมื่อบุคคลได้รับการตอบสนองความต้องการการยอมรับแล้ว จะต้องการการยกย่องจากตัวเองและจากบุคคลอื่น ความต้องการนี้เป็นการพึงพอใจในอำนาจ (power) ความภาคภูมิใจ (prestige) สถานะ (status) และความเชื่อมั่นในตนเอง (self-confidence)
5. ความต้องการความสำเร็จในชีวิต (The need for self-actualization) มาสโลว์ คำนึงว่าความต้องการในระดับสูงสุดเป็นความปรารถนาที่จะสามารถประสบความสำเร็จ เพื่อที่จะมีศักยภาพและบรรลุความสำเร็จในสิ่งใดสิ่งหนึ่งในระดับสูงสุด

สิริพร พวงมาลัย (2543, หน้า 54) ได้รวบรวมปัจจัยที่เกี่ยวกับการศึกษาต่อหรือไม่ศึกษาต่อของนักเรียนไว้ 4 ด้านด้วยกันคือ

1. ปัจจัยด้านครอบครัว อิทธิพลของครอบครัวมีผลโดยตรงต่อพฤติกรรม ทัศนคติ และความพร้อมทางจิตใจของเด็กอย่างมาก ครอบครัวบางครอบครัวมีปัญหาทางโครงสร้าง เช่น ขาดพ่อ หรือแม่ในกรณีที่ตายไป แยกกันอยู่ หย่าร้าง หรืออยู่ด้วยกันแต่ไม่มีความสัมพันธ์กัน ลักษณะเหล่านี้ล้วนมีผลต่อตัวเด็ก

2. ปัจจัยด้านการศึกษา การศึกษาเป็นส่วนหนึ่งที่ได้รับการยอมรับในบรรดากลุ่มชน ทั้งหลายตลอดจนกลุ่มคนที่ประสบความสำเร็จจากระบบการศึกษาว่าเป็นของดีหรือสิ่งที่พึงประสงค์ การศึกษาสามารถเลื่อนขั้นทางสังคมและเศรษฐกิจได้ ด้วยเหตุนี้ การศึกษาจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่บุคคลจำเป็นต้องแสวงหาความรู้ใ้ตนเองเมื่อมีโอกาส การศึกษาสามารถบันดาลให้บุคคลประสบความสำเร็จในอาชีพตามที่ตนปรารถนา ผลการเรียนรู้ของนักเรียนก็มีอิทธิพลต่อการเรียนต่อและไม่เรียนต่อ เพราะถ้าผลการเรียนดีทำให้ตั้งใจเรียนและไม่รู้สึกเบื่อหน่าย

3. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ การศึกษามีความสัมพันธ์กับเศรษฐกิจอย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมปัจจุบัน ซึ่งเศรษฐกิจมีการขยายตัวอย่างมาก การศึกษาจึงจำเป็นต้องขยายออกไปทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ เพื่อสนองความต้องการทางเศรษฐกิจของประเทศที่มีการพัฒนาในระดับสูง ด้วยเหตุนี้ความคิดสมัยใหม่ถือว่าการศึกษาเป็นการลงทุนทางเศรษฐกิจอย่างหนึ่ง การศึกษาเป็นการลงทุนเพราะค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่ใช้ในการศึกษานั้นค่อนข้างสูงสำหรับบุคคลที่มีรายได้ต่ำ ค่าใช้จ่ายดังกล่าวประกอบด้วย ค่าหนังสือ เครื่องเขียน ค่าเดินทาง ตลอดจนค่าใช้จ่ายส่วนตัวในขณะศึกษา ดังนั้น ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและสังคมมีบทบาทต่อการศึกษาหรือไม่ศึกษาต่อ จากการทบทวนทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทำให้ทราบว่าปัจจัยทางเศรษฐกิจที่จะนำมาศึกษามีดังนี้

- รายได้ ถ้าผู้ปกครองมีรายได้สูงบุตรก็จะได้รับการศึกษาสูงด้วย

- อาชีพบิดา มารดา อาชีพของบิดามารดา เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการกำหนดอนาคตของบุตรในการศึกษาต่อหรือไม่ศึกษาต่อ โดยบิดามารดาส่วนใหญ่ต้องการให้บุตรประกอบอาชีพคล้าย ๆ หรือใกล้เคียงกับตน โดยเฉพาะในชนบท ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำไร่ ทำนา และรับจ้างทำงานเบ็ดเตล็ด ซึ่งลักษณะการประกอบอาชีพส่งผลกระทบต่อการศึกษาของบุตร ส่วนใหญ่ต้องการให้บุตรได้รับการศึกษาเพียงแค่ชั้นประถมศึกษา

- ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ระดับการศึกษาของผู้ปกครองเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการเรียนต่อ จะเห็นได้จากการที่ผู้ปกครองที่ได้รับการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เป็นต้นไป ส่วนใหญ่จะมีความมุ่งหวังให้บุตรได้รับการศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาขึ้นไป ผู้ปกครองที่ได้รับการศึกษาต่ำกว่าประถมศึกษาปีที่ 4 และไม่เคยได้รับการศึกษา ส่วนใหญ่จะให้บุตรได้รับการศึกษาเพียงแค่ชั้นประถมศึกษา

- การสนับสนุนด้านการศึกษาจากคนในครอบครัว การไม่ศึกษาต่อนอกจากขึ้นอยู่กับตัวผู้เรียนเองแล้ว ยังขึ้นอยู่กับ การสนับสนุนจากคนในครอบครัวด้วย ถ้าได้รับความเห็นชอบด้วยการสนับสนุนและกำลังใจจากคนในครอบครัว ย่อมเป็นมูลเหตุจูงใจที่จะศึกษาต่อ

4. ปัจจัยด้านชุมชนและสิ่งแวดล้อม สภาพแวดล้อมมีอิทธิพลสูงต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ในปัจจุบันเกือบทุกด้าน ตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย มนุษย์เราไม่อาจแยกจากสิ่งแวดล้อมได้เลย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการศึกษาสิ่งแวดล้อม นับว่ามีบทบาทสูงมากในการศึกษาต่อหรือไม่ศึกษาต่อ ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ ได้แก่ การได้รับข่าวสารการศึกษา ความสะดวกในการเดินทางไปเรียน การแนะนำของครู เป็นต้น

เจ็จันท์ จงสถิตอยู่ (2525, หน้า 19-23) กล่าวถึงแรงจูงใจในการศึกษาต่อว่าขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

1. สภาพฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมที่แตกต่างกัน
2. ทุนทรัพย์ที่ใช้ในการศึกษามากหรือน้อยกว่ากัน
3. คุณภาพของการจัดการศึกษาที่แตกต่างกัน
4. ภูมิลำเนาของสถานศึกษาที่อยู่ในส่วนกลางหรือส่วนภูมิภาค
5. ความมีชื่อเสียงของสถานศึกษาที่แตกต่างกัน

ฟูลไบร์ท, นิวซีแลนด์ (Fulbright, New Zealand, 2005) สำนักงานฟูลไบร์ทในนิวซีแลนด์ได้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเลือกเรียนในมหาวิทยาลัยในสหรัฐอเมริกา ของนักศึกษาชาวนิวซีแลนด์ ผลปรากฏว่า สิ่งที่พิจารณาในการเลือกเข้ามหาวิทยาลัยในระดับบัณฑิตศึกษา ได้แก่ มีความประสงค์ว่าจะศึกษาสาขาใด หาหลักสูตรที่มีจุดเด่น อย่าสนใจเฉพาะมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงด้านการวิจัยในสหรัฐอเมริกา มหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียง จะมีค่าใช้จ่ายสูงและเข้าศึกษาต่อยาก มหาวิทยาลัยที่มีหลักสูตรดี ๆ ในสาขาที่สนใจศึกษา ไม่จำเป็นต้องเป็นมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียง ขอคำปรึกษาจากนักวิชาการชาวนิวซีแลนด์และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในสหรัฐอเมริกา และใช้อินเทอร์เน็ตสืบค้นหาข้อมูลจากมหาวิทยาลัยในสหรัฐอเมริกา

ทิพย์วรรณ นพวงศ์ ณ อยุธยา (2526, หน้า 32-34) กล่าวว่า ปัจจัยในการศึกษาของบุคคลในแต่ละระดับจะแตกต่างกันไปตามวัย ฐานะ และโอกาส ในวัยเด็กส่วนใหญ่จะได้เรียนเพราะบิดามารดา ให้เรียนหรือเรียนตามเพื่อน ถ้าเป็นวัยรุ่นตอนปลายและวัยที่กำลังย่างก้าวเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ตอนต้น คืออายุระหว่าง 16 ถึง 25 ปีก็อาจจะมีความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับการเรียนไปอีกแบบหนึ่ง เพราะผู้ที่อยู่ในวัยนี้จะเริ่มมองเห็นแนวทางชีวิตซึ่งเห็นได้จากบุคคลรอบข้าง บางคนอาจต้องเริ่มมีความรับผิดชอบเกี่ยวกับภาระของครอบครัวด้านต่าง ๆ ที่นอกเหนือไปจากความรับผิดชอบที่มีต่อตนเอง และอาจได้พบเห็นปัญหาชีวิตครอบครัวของตนเอง ของเพื่อน ญาติพี่น้อง หรือผู้ใกล้ชิดอื่น ๆ ความคิดเกี่ยวกับการเรียนอาจจะเริ่มมีแนวหันเหเข้าสู่ผลได้ทางเศรษฐกิจ เช่น จะเรียนในสาขา

ที่ทำงานทำได้ง่าย มีรายได้ดีไม่ต้องทำงานหนัก และที่สำคัญคือ ต้องเป็นงานประเภทที่ตนมีใจรัก และชอบที่จะทำด้วยเป็นต้น บางครั้งการเลือกเรียนสาขาวิชาต่าง ๆ ของวัยรุ่นมักขึ้นอยู่กับคำนิยามของบิดามารดา พี่น้อง และเพื่อน เพราะการอบรมเลี้ยงดูบุตรหลายมีโอกาสดี ๆ ทำ มีเงินเดือนสนับสนุนของครอบครัว ถ้าครอบครัวใดมีฐานะทางเศรษฐกิจดีมักจะพยายามส่งเสียบุตรหลานให้ได้เรียนจนถึงระดับสูงสุดเท่าที่สติปัญญาจะเอื้ออำนวยให้เรียนได้ อาจเรียนจนถึงระดับปริญญาโทหรือปริญญาเอก ส่วนครอบครัวใดที่มีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดี ไม่อาจส่งบุตรหลานให้เรียนถึงระดับอุดมศึกษาได้ก็จำเป็นต้องให้ออกไปประกอบอาชีพช่วยเหลือครอบครัวก่อน เมื่อมีโอกาสในภายภาคหน้าและถ้ามีความสนใจจึงกลับเข้าศึกษาต่อใหม่ ในการเข้าศึกษาต่อคนกลุ่มนี้มักจะมีลักษณะแตกต่างไปจากกลุ่มแรก กล่าวคือคนกลุ่มหลังนี้มักจะเลือกเรียนในสิ่งที่ตนสนใจ และเพิ่มพูนวิทยฐานะทางเศรษฐกิจด้วย

ปฐม นิคมานนท์ (2528, หน้า 321) กล่าวว่าเหตุจูงใจให้ผู้ใหญ่เข้ามาเรียนเหตุหนึ่งคือ เหตุจูงใจด้านอาชีพ เป็นเหตุผลสำคัญและชัดเจนที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ใหญ่วัยต้นหรือคนหนุ่มสาวเข้าเรียนเพราะต้องการพัฒนาตนเอง ทั้งด้านอาชีพและด้านความรู้ เพื่อที่จะได้หางานง่ายขึ้น ประกอบอาชีพได้ดีขึ้น ได้รับการเลื่อนขั้น เลื่อนตำแหน่ง หรือเพื่อให้มีรายได้เพิ่มขึ้น

ประหยัด ทองมาก (2529, หน้า 18) ได้กล่าวว่า ผู้มีการศึกษาคือจะเป็นแนวทางนำไปสู่ตำแหน่งหน้าที่การงานที่ดี เงินเดือนสูง พอเลี้ยงตนเองและครอบครัว เป็นการให้คนมีโอกาสเลื่อนฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจของตนได้ จะเห็นได้ชัดก็คือความพยายามของบิดามารดา ที่จะส่งเสียให้บุตรของตนได้ศึกษาจนสุดความสามารถ และตัวผู้เรียนเองก็พยายามขวนขวายให้ได้รับปริญญาสูง ๆ

พนม พงษ์ไพบูลย์ (2541, หน้า 11) การศึกษา คือ การสร้างคนให้มีความรู้ความสามารถ มีทักษะพื้นฐานที่จำเป็น มีลักษณะนิสัยที่ดีงาม มีความพร้อมที่จะต่อสู้เพื่อตนเองและสังคมมีความพร้อมที่จะประกอบอาชีพได้ การศึกษาช่วยให้คนเจริญงอกงามทั้งทางปัญญา จิตใจ ร่างกายและสังคม

กมลรัตน์ หล้าสูงงษ์ (2538, หน้า 227) กล่าวว่าแรงจูงใจ หมายถึง การกระตุ้นหรือล่อให้เกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ขึ้นด้วยสิ่งเล้าใดสิ่งเล้าหนึ่ง แรงจูงใจประกอบด้วยส่วนสำคัญ 2 ส่วน คือ

1. แรงจูงใจ (Motive) ได้แก่ ความต้องการ ความสนใจ ทศนคติ ลักษณะนิสัย ฯลฯ ซึ่งเป็นสิ่งที่เกิดภายในร่างกาย
2. สิ่งจูงใจหรือเครื่องล่อ (Incentive) ได้แก่ สิ่งเร้าต่างๆที่อยู่ภายนอกร่างกายซึ่งเป็นตัวกำหนดทิศทางของพฤติกรรม การจูงใจมีพลังมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับส่วนสำคัญทั้งสองส่วนนี้

ดวงเดือน พนมมุนาวิน (2528, หน้า 112) กล่าวว่า แรงจูงใจ หมายถึง ปัจจัยต่างๆ ที่มีอิทธิพลเป็นแรงผลักดันให้บุคคลแสดงพฤติกรรม

ภิญโญ สาร (2527, หน้า 94) กล่าวว่า แรงจูงใจเป็นความพยายามอย่างมีระบบของหน่วยงานที่จะลดปัญหาต่างๆที่เผชิญหน้าบุคลากรบรรจุนใหม่ เพื่อให้เขามีความสุขความพอใจกับงานและตำแหน่งงานของเขา

นิภา นิธยาน (2530, หน้า 56-62) กล่าวถึงทฤษฎีที่ว่าด้วยแรงจูงใจทุกทฤษฎีเห็นพ้องกันว่าแรงจูงใจขั้นพื้นฐานเป็นแรงขับให้เกิดพฤติกรรมจะมีข้อแตกต่างกันที่สำคัญก็เพียงประเด็นเกี่ยวกับลักษณะหน้าที่ของแรงจูงใจเท่านั้น ซึ่งพอประมวลแนวคิดที่แตกต่างกันได้ 3 หลักการต่อไปนี้

1. แรงจูงใจในฐานะเป็นพลังลดความเครียด (Tension Reduction) พฤติกรรมทั้งหลายของเราเป็นความพยายามที่จะลดความเครียดด้วยการระบายความรู้สึกที่เกิดจากการกระตุ้นของแรงขับทั้งสิ้นได้จาก

- ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของฟรอยด์ (Freud) เชื่อว่า แรงขับกำเนิดในเชิงชีววิทยาเป็นตัวกระตุ้นความรู้สึกภายในตัวเรา หมายถึง ความต้องการ หรือความปรารถนานั้นเองและได้แบ่งสัญชาตญาณเป็น 2 ประเภท สัญชาตญาณแห่งการดำรงชีวิตและสัญชาตญาณแห่งความตาย

- ทฤษฎีการเรียนรู้ด้วยการเสริมแรง ดอลลาร์ด และมิเลอร์ (Dollard , and Miller. 1950) แบ่งแรงจูงใจเป็น 2 แบบ คือแรงจูงใจปฐมภูมิ อันได้มาแต่กำเนิดและแรงจูงใจทุติยภูมิ อันได้มาด้วยการเรียนภายหลัง

2. แรงจูงใจในฐานะเป็นพลังพัฒนาความสามารถ (Competence) ไวท์ (White.1960) กล่าวว่า คนเรามีแรงขับโดยกำเนิดอีกอย่างหนึ่งซึ่งถือว่าแรงขับในด้าน “ ผลสัมฤทธิ์ ” คือ ความปรารถนาที่ได้รับผลจากสิ่งแวดล้อม

3. แรงจูงใจในฐานะเป็นพลังพัฒนาความเจริญงอกงาม (Force – for – Growth) คือแรงจูงใจเป็นตัวพลังสำคัญในการพัฒนา “ คน ” ให้เจริญงอกงามเต็มที่ถึงขั้นสูงสุด คือ การเข้าใจตนเองและโลกอย่างถ่องแท้

ความต้องการ (Need) กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ (2524, หน้า 221) ได้ให้ความหมายไว้ว่าความต้องการเป็นสิ่งที่จำเป็นจะต้องได้รับเพื่อการดำรงชีวิตของอินทรีย์ กล่าวว่าความต้องการของมนุษย์ ไม่ว่าจะเกิดขึ้นจากภายในร่างกายหรือเกิดขึ้นจากสังคม จะมีความเท่าเทียมกันหากเกิดขึ้นพร้อมๆกันจะไม่มีความต้องการใดความต้องการหนึ่งที่มีความสำคัญกว่าความต้องการอื่น ดังนั้นการเลือกแสดงพฤติกรรมตอบสนองความต้องการจึงไม่แน่นอน ไม่สามารถระบุได้ว่าอินทรีย์จะเลือกสนองต่อความต้องการใดก่อน

แรงจูงใจที่ส่งผลหรืออิทธิพลโดยตรงต่อการศึกษา คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

(Achievement Motivation) ซึ่งเป็นแรงจูงใจที่มีอยู่ในมนุษย์ทุกคนเป็นความต้องการทางจิตใจของมนุษย์ที่จะเอาชนะอุปสรรคฝ่าฟันกระทำการที่ยากๆ ให้ประสบผลสำเร็จเป็นความปรารถนาที่จะกระทำการใดๆ ให้สำเร็จโดยเร็วที่สุดและได้ผลดีที่สุดในเท่าที่จะทำได้ ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ที่สูงจะบรรลุผลสำเร็จในการศึกษาและมีความพยายามที่จะศึกษาในระดับสูงขึ้นไป (ประหยัด ทองมาก. 2529, หน้า 48)

ทิพย์วรรณ นพวงศ์ ณ อุทยา (2526, หน้า 32) ได้กล่าวถึง แรงจูงใจในการศึกษาว่า แรงจูงใจในการศึกษาของบุคคลในแต่ละระดับ จะแตกต่างกันออกตามวัย ฐานะ และ โอกาส ความคิดเกี่ยวกับการเรียน อาจจะเริ่มมีแนวหันเหเข้าสู่ผลได้ทางเศรษฐกิจ เช่น จะเรียนในสาขาที่หางานทำได้ง่าย มีรายได้ดี ไม่ต้องทำงานหนัก และที่สำคัญคือ ต้องเป็นงานประเภทที่ตนมีใจรัก และชอบที่จะทำด้วยเป็นต้น

พจน์ สะเพียรชัย (2526, หน้า 8) ได้กล่าวถึงแรงจูงใจในการศึกษาระดับต่างๆ โดยเฉพาะในระดับอุดมศึกษานับวันจะมีแนวโน้มสูงขึ้นตามลำดับ ส่วนหนึ่งเนื่องมาจากความต้องการของผู้เรียน ส่วนหนึ่งมาจากค่านิยมในปริญญา และอีกส่วนหนึ่งเนื่องมาจากการมีและไม่มีงานทำซึ่งจากการพิจารณาการศึกษาที่ผ่านมาปรากฏชัดอย่างหนึ่งคือ การศึกษาได้รับการยอมรับให้เป็นปัจจัยพื้นฐานอีกประการหนึ่งที่จะทำให้ชีวิตเป็นชีวิตที่สมบูรณ์ เช่นเดียวกับ ปัจจัยด้านอาหาร ยารักษาโรค เครื่องนุ่งห่ม เมื่อทุกคนเห็นคุณค่าและความสำคัญของการศึกษาเช่นนี้ ทุกคนจึงต้องการใฝ่หา

ปฐม นิคมมานนท์ (2528, หน้า 321) กล่าวว่าเหตุจูงใจให้ผู้ใหญ่เข้ามาเรียนเหตุหนึ่งคือเหตุจูงใจด้านอาชีพ (Vocational Motives) เป็นเหตุผลที่สำคัญและชัดเจนที่สุดโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ใหญ่วัยต้นหรือคนหนุ่มสาวเข้าเรียน เพราะต้องการพัฒนาตนเองทั้งด้านอาชีพและด้านความรู้ เพื่อจะได้หางานง่ายขึ้นประกอบอาชีพได้ดีขึ้น ได้รับการเลื่อนขั้น เลื่อนตำแหน่ง หรือเพื่อให้มีรายได้เพิ่มขึ้น

เจือจันทร์ จงสถิตอยู่ (2525, หน้า 19-20) ได้กล่าวถึงเหตุจูงใจในการศึกษาว่า ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆดังนี้

1. สภาพฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมที่แตกต่างกัน
2. ทุนทรัพย์ที่ใช้ในการศึกษามากหรือน้อยกว่ากัน
3. คุณภาพของการจัดการศึกษาที่แตกต่างกัน
4. ภูมิลำเนาของสถานศึกษาที่อยู่ในส่วนกลางหรือส่วนภูมิภาค
5. ความมีชื่อเสียงของสถานศึกษาที่แตกต่างกัน

นวนลวี วิชาลศิริกุล (2538, หน้า 85) ได้ศึกษาแรงจูงใจในการมาเรียนของนักศึกษาโรงเรียนฝึกออาชีพ กรุงเทพมหานคร พบว่า นักศึกษามีระดับแรงจูงใจในการมาเรียนอยู่ในระดับมาก 2 ด้าน คือ ด้านการเรียนเพื่อรู้ และด้านการประกอบอาชีพ

ณัฐวุฒิ ชรรวมกุลมงคล (2534, หน้า 12-130) ที่ศึกษาองค์ประกอบด้านแรงจูงใจการเข้าเรียนของนักศึกษาในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนประเภทการศึกษานอกระบบ ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ระดับแรงจูงใจในการเข้าเรียนด้านการเรียนเพื่อรู้มากที่สุด คือ มาเรียนเพราะต้องการความรู้ใหม่ๆ รู้ถึงคุณค่าของการศึกษา ประารถนาที่จะเรียนในสิ่งที่ตนเรียนได้ มีความสนใจในวิชาที่เรียน

9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ลดารัตน์ วัฒนสาครศิริ (ออนไลน์, 2545) นักศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 2.00 – 2.50 ส่วนใหญ่บิดาทำหน้าที่เป็นผู้ปกครอง ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา และมีรายได้ 5,000 บาท หรือต่ำกว่า

มูลเหตุจูงใจในการศึกษาต่อของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ในเขตการศึกษา 9 โดยรวมทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีมูลเหตุจูงใจในการศึกษาต่ออยู่ในระดับมาก มีเพียงด้านเดียวคือด้านบุคคลที่เกี่ยวข้องมีมูลเหตุจูงใจในการศึกษาต่ออยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่เป็นมูลเหตุจูงใจสูงสุดเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยด้านเกียรตินิยมชื่อเสียง คือ เมื่อสำเร็จการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นทำให้มีรายได้ที่ดี ด้านเหตุผลส่วนตัวคือ ถ้าสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีสามารถได้เงินเดือนที่สูงกว่าระดับ ปวส. ด้านความมั่นคงก้าวหน้าในอาชีพ คือ ต้องการประกอบอาชีพที่เป็นที่ยอมรับของสังคม ด้านคุณลักษณะสถาบัน คือ สถาบันที่เลือกศึกษาต่อมีสาขาวิชาที่ตรงกับความต้องการของตนเอง และด้านบุคคลที่เกี่ยวข้อง คือ บิดามารดาหรือผู้ปกครองแนะนำให้ศึกษาต่อเมื่อจำแนกตามเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และรายได้ผู้ปกครอง พบว่า นักศึกษามีมูลเหตุจูงใจในการศึกษาต่อโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีมูลเหตุจูงใจในการศึกษาต่ออยู่ในระดับมาก มีเพียงด้านเดียวคือด้านบุคลากรที่เกี่ยวข้องมีมูลเหตุจูงใจในการศึกษาต่ออยู่ในระดับปานกลาง

ฟูลไบรท์, นิวซีแลนด์ (Fulbright, New Zealand, 2005) สำนักงานฟูลไบรท์ในนิวซีแลนด์ได้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเลือกเรียนในมหาวิทยาลัยในสหรัฐอเมริกา ของนักศึกษาชาวนิวซีแลนด์ ผลปรากฏว่า สิ่งที่พิจารณาในการเลือกเข้ามหาวิทยาลัยในระดับบัณฑิตศึกษา ได้แก่ มีความประสงค์ว่าจะศึกษาสาขาใด หาหลักสูตรที่มีจุดเด่น อย่าสนใจเฉพาะมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงด้านการวิจัยในสหรัฐอเมริกา มหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียง จะมีค่าใช้จ่ายสูงและเข้าศึกษาต่อยาก

มหาวิทยาลัยที่มีหลักสูตรดี ๆ ในสาขาที่สนใจศึกษาไม่จำเป็นต้องเป็นมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียง ขอคำปรึกษาจากนักวิชาการชาวนิวซีแลนด์และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในสหรัฐอเมริกา และใช้อินเทอร์เน็ตสืบค้นหาข้อมูลจากมหาวิทยาลัยในสหรัฐอเมริกา